

KELĀMA GİRİŞ

KISA ÖZET

KOLAYAOF

Ünite 1: Tarif, İsim ve Kapsam

Kelâm ilminin konusu ve amacı;

Kelâm kelimesi lügatte; bir fikri, bir manâyı tam olarak anlatan söz, anlamına gelir. İstilahî anlamda kelâm ilmi; Allah'ın zatından, sıfatlarından; nübüvvet ve risalete ait meselelerden; başlangıçları ve sonuçları bakımından yaratılmışların hallerinden İslâm ilke ve esaslarına göre bahseden ilimdir.

Gayesine göre tanımı ise şöyledir: Kelâm ilmi, aklî ve naklî delillere dayanarak İslâm inançları ile ilgili ortaya çıkabilecek şüpheleri ortadan kaldırmaya ve anılan inanç ilkelerini açıklamaya ve ispat etmeye çalışan bir ilimdir.

Kelâm ilminin amacını ve bu ilmi konu edinen insan için faydaları;

Kelâm ilminin İslâm inanç esaslarıyla ilgili olmak üzere iki temel görevi ve gayesi vardır. Bunlardan birincisi; İslâm dininin inanç esaslarını aklî ve naklî delillerle ispat etmeye çalışmaktır. İkincisi ise; bu esaslar hakkında ortaya çıkabilecek şüpheleri izale etmek ve Müslüman olmayanların İslâm'a yöneltecekleri eleştirilere cevap vermek, onların iddia ve delillerini çürütmektir.

Bu ilmin esas fayda ve gayesi, insanın dünyada mutlu yaşamasını, âhirette de ebedî kurtuluşu elde etmesini sağlamaktır. Kelâm ilminin ana konusu temel itikadî meseleler, inanç ilkeleridir. İslâmın inanç ilkelerini rakamlarla ifade edip sınırlandırmak esasen mümkün değildir. Esas olan, Kur'an'ın bütün muhtevasına inanmaktır. Temel ilke bu olmakla birlikte, anlaşılması ve akılda tutulmasını kolaylaştırılmak için bu geniş muhteva Kelâm ilminde önce altı, sonra üç ilkeye indirgenerek incelenir.

Ana kelâm kaynakları da inanç konularını bu üç temel esas (usûl-i selâse) başlığı altında ele almıştır. Bunlar, İlahiyat, Risalet-Nübüvvet ve Âhiret konularıdır. Bu temel itikadî meseleler bütün detaylarıyla incelenirken bunların daha doğru ve kolaylıkla anlaşılabilmelerini sağlamak için, adına "vesâil" yani ana konuları anlamaya vesile ve yardımcı olan konular da ele alınır. Bu konular aslında ana mesele olan itikadın anlaşılmasına ve açılımına aracı olan, onları ispat etmede ve delillendirmede kolaylık sağlayan araç konulardır.

İslâm düşünce tarihi ve bilimdeki gelişmeye bağlı olarak "vesâil" konuları değişiklik ve gelişme göstermiştir.

KELÂMIN FAYDASI VE GAYES

1. Kelâm ilmi sayesinde insan, aklî ve naklî delillerle desteklenmiş bir imanla taklitten tahkîke, gerçek ve sağlam bir inanca ulaşır.
2. Kelâm ilmi sayesinde elde edilen sağlam inanç bilgisi ve imanı ile insan, İslâm inançlarına ters düşen sapık akım ve cereyanlardan, her çeşit hurafeve batıl inançlardan kurtulur. Böylece gerçek anlamda sahip olduğu inancını korur.
3. Kelâm ilmi doğru yolu arayanlara rehberlik ederken, hakkı, hakikati kabule yanaşmayan, ona karşı itirazlarda bulunan, şüpheler ortaya atanlara bunlardan kurtulmaları hususunda yardımcı olur.
4. Kelâm ilmi, sahip olduğu yöntemiyle gerek diğer din mensupları tarafından ortaya atılan kasıtlı şüphe ve itirazları, gerekse samimi olmalarına rağmen kimi şüpheleri olan insanlarca ileri sürülen tereddütleri ve itirazları göğüsleyerek İslâm inancını sarsıntıya uğramaktan korur.
5. Kelâm ilmi, diğer dini ilimler için bir temel oluşturur. Diğer dini ilimler kelâm ilmine istinad eder.
6. Kelâm ilminin en önemli faydalarından birisi de yaratıcı olarak Allah'a ve O'nun yaratmış olduğu tüm evrene, mahlûkata karşı görev ve sorumluluklarını bilen, bunun bilincinde olan bir imana sahip insanı yetiştirmek, bu insanlardan müteşekkil bir cemiyet inşa etmek ve böylece amelî (pratik) hayatta insanı mutlu kılmaktır.

Kelâm ilminin önemi;

İslâm dininin inanç sistemini konu edinen kelâm ilmi, insanın ve dinin temel meselesi olan Allah'ın varlığını ve birliğini aklî ve naklî delillerle anlatmaya çalışmaktadır. Sonrasında ise diğer inanç esaslarını yine aynı yöntemle insan aklına hitap ederek onun idrâkine sunar.

Bu çerçevede İslâm inançlarına içeriden ve dışarıdan yapılabilecek olan itirazları, ortaya atılacak şüphe ve tereddütler ile İslâm itikadını sarsmayı hedef edinen akımları, hurafe ve batıl inançları tesbit ederek onlara gerekli cevabı vermesi de kelâm ilminin önemini göstermektedir.

Kelâm ilminin makasidini, yani ana ve öncelikli konusunu teşkil eden inanç esasları bütün peygamberlerin tebliğ ettiklerinde ittifak edilmiş evrensel gerçeklikler olup değişmez olduklarından kelâm ilmi bu anlamda gerçek ve evrensel bir ilimdir.

kelâm ilmi, var olan her şeyi (mevcûd) içine alan tüm bilgileri ele alması bakımından konusu itibariyle en geniş ve en genel bir ilimdir. Bu genellikteki konuları işlerken insan için bilgi kaynakları olan akıl ile duyu organlarına ilaveten ilahî bir bilgi kaynağı olarak nakli, yani vahyi de esas aldığından delilleri ve yöntemi bakımından da oldukça sağlam ve tutarlı bir ilimdir.

Kelâm ilmine tarihi gelişimi içinde ne tür isimler verildiği;

Kelâm ilmi, tarihi süreç içerisinde çeşitli safhalar geçirmiş ve farklı isimlerle anılmıştır. Bu isimleri bilmek, kelâm ilminin ilgili alanını ve tanımını daha iyi anlamaya yardımcı olduğu gibi bu ilmin tarihini ve gelişim sürecini kavramaya da yardımcı olur.

Tarihî süreçte Kelâm ilmi,

- ❖ el-Fıkhu'l-ekber,
- ❖ Akâid,
- ❖ Tevhîd ve sıfatlar ilmi,
- ❖ Usûlü'd-dîn,
- ❖ Nazar ve istidlal ilmi isimleriyle adlandırılmıştır.

el-Fıkhu'l-ekber

Kelâm ilmi için kullanılan ilk isimlerden olan bu adlandırmayı Hanefî mezhebinin büyük imamı; İmam Azam Ebû Hanîfe yapmış ve bu sahada yazdığı eserine el-Fıkhu'l-ekber (en büyük fıkıh) adını vermiştir.

Ebû Hanîfe fıkıhı; "Kişinin lehinde ve aleyhinde olan şeyleri bilmesidir" şeklinde tarif eder. İslâm düşüncesinin amelî alanında ortaya çıkan en önemli ve yaygın mezheplerden birisinin imamı kabul edilen Ebû Hanîfe, fıkıhböyle tanımlarken, inanç alanında yazdığı eserine bu ismi vererek şöyle demek istemektedir: İtikadî alandaki bilgi fıkıh ilminde konu edinilen amelî alandaki bilgiden daha üstündür.

Akâid

Akâid, akîde kelimesinin çoğuludur. Akîde,gönülden bağlanılan, kesinlikle karar verilen, düğümlenmişçesine sağlam şekilde katiyetle inanılan şey, itikad ve iman demektir. O halde İslâm akâidi, İslâm dininde kesinlikle inanılan hususlar anlamına gelir ki bunlara iman esasları adı verilir. Binaenaleyh akâid ilmi iman esaslarını konu edinen ilmin adıdır. Şu halde İslâm akâidi, İslâm dininin amelî alanıyla değil, itikadî alanıyla ilgili hükümlerden bahseden bir ilimdir.

Tevhîd ve Sıfatlar ilmi

Bu isim kelâm ilmine konusu itibariyle verilmiştir. Çünkü Allah'ın sıfatları ve tevhîd bu ilmin en önemli, en meşhur ve en şerefli konusudur. Esasen kelâm ilmiyle ilgili bütün meseleler Allah'ın birliği ve tevhîd inancı etrafında toplanmaktadır. Bu bakımdan tevhîd bilgisi ve inancı kelâm ilminin esas amacıdır. Zira İslâm itikadında bütün iman esaslarının temeli Allah'a, O'nun mutlak birliğine inanmaktır. Tevhîd İslâm dininin bir şiarıdır. İslâm tevhîd dinidir. Birlik ve tevhîd, bu dini diğerlerinden ayıran en temel özelliştir.

Usûlü'd-dîn

Usûl, asıl kelimesinin çoğuludur. Asıl kelimesi lügatte; kök, esas, temel, kaynak, başlangıç yeri, belli başlı, en mühim, en önemli, gerçek ve hakikat, bir şeyin üzerine bina edildiği temel anlamına gelmektedir. Usûlü'd-dîniye, dinin aslını, esasını oluşturan, dinin amel, ahlâk gibi diğer unsurlarının kendisi üzerine bina edildiği temel, yani imana, itikada taalluk eden konulardır. Kelâm ilmi, dinin aslını oluşturan akîdeyi, temel inanç ilkelerini kendisine konu edindiği için bu isimle adlandırılmıştır.

Nazar ve İstidlal İlimi

Eşya hakkında düşünme ve bu yolla, henüz bilgisine ulaşmamış şeylerin bilgisine ulaşmak amacıyla zihinde önceden var olan bilgileri düzenlemek, bir araya getirmek ve böylece bir sonuca ulaşmak çabasına **nazar ve istidlal** denir. Dinde ve dinî düşüncede bu kadar çok önemli olan aklî düşünceyi, na-zar ve istidlâlî önemseyerek kendisine metotlardan birisi olarak kabul eden kelâm ilmine haklı ve yerinde bir gerekçe ile nazar ve istidlal ilmi denilmiştir.

Kelâm İlimi

Bu ilmin en çok ve yaygın olarak kullanılan ismi kelâmdır. İslâm dininin akâ-id esaslarını naklin yanında aklî delilleri de kullanarak açıklamaya çalışan bu ilme söz anlamına gelen kelâm ismi verilmesinin nedenleri hakkında şunlar söylenmektedir.

1. İslâm düşüncesinin ilk asrında Allah'ın sıfatları meselesi anlaşılmaya çalışılırken bu çerçevede üzerinde en çok tartışma yapılan sıfat kelâm sıfatı olmuştur. Bu yüzden bu ilme **kelâm ilmi** denilmiştir.
2. Bu ilim, naklî ve aklî delillerle desteklenen kuvvetli kanıtlara dayanır. Onun için kalbe en fazla tesir yapan ve ona nüfuz eden ilim budur. Bun-dan dolayı yaralamak manasına gelen kelm kökünden türetilen kelâm sözü bu ilme ad olarak verilmiştir.
3. Bu ilim, dinin aslı olan itikadî meselelerin hakikatini araştırırken insana kelâm, yani söz söyleme, konuşma gücü verir.

Kelâm ilminin diğer ilimlerle olan ortak ve farklı yönleri;

Kelâm, dinin inanç alanıyla ilgilenen bir ilim dalı olduğu için o, amelî hayatla ilgilenen fıkıh başta olmak üzere diğer tüm İslâmî ilimlerin temelini oluşturur. Kelâm ilmi, dinî ilimlerin esas ve dayanağı konumundadır. Çünkü onun konusu olan iman esasları sahih ve sağlam bir şekilde ortaya konmadan bunlar üzerine inşâ edilebilecek bir fıkıh, tefsir, hadîs ve benzeri ilimlerden bahs olunamaz.

Kelâm ilmi ile felsefe, konuları itibariyle sıkı bir münasebet içindedirler. Çünkü her ikisi de başlangıcı ve sonucu itibariyle varlığı, onun mahiyetini, nedenini ve niçinini araştırırlar. Ancak bu iki ilim metotları itibariyle farklılık arz ederler.

Gerek kelâm ilmi gerekse felsefe bir bilgi kaynağı olarak akla ve aklî ilkelere önem verirler. Fakat felsefe, meselelere çözüm bulmaya çalışırken sadece akla dayanır. Hâlbuki kelâm ilmi, akla dayandığı gibi nakli yani vahiy yoluyla bize ulaştırılmış olan ilahî bilgiyi de önemli bir bilgi kaynağı olarak kabul eder.

Tabiat bilimleri dediğimiz fizik, kimya, biyoloji, astronomi, matematik ve benzeri ilimlerle kelâm ilminin ilişkisi, her iki ilim dalının da varlığı ve onun özelliklerini konu edinmelerinden dolayıdır. Varlığı konu edinmeleri açısından bu ilimler arasında konu birliği olmakla birlikte, kelâm ilminin varlık perspektifi daha geniştir. Çünkü tabiat bilimleri varlığı yalnız bu dünyadaki durumuyla ele alır.

Onun ötesiyle yani mebd ve meâdiyle, başlangıç ve sonucuyla, onu bir yaratanın bulunup bulunmadığıyla uğraşmaz. Kelâm ile insan ve toplum bilimleri için tabiatı gereği birbirleriyle yakından ilgilidir. Çünkü akâide dair meselelerin kaynağı ilahî ise de onların üzerinde gerçekleştiği ve bu meseleleri konu edinen insanın bizzat kendisidir.

Kelâm ilmi amacını gerçekleştirmede başarılı olabilmesi için insanî ve toplumsal olguya, sosyal olaylara ve onları etkileyen unsur ve dinamiklere dikkat etmeli, onları anlamalı, onlardan yararlanmalı ve beşerî bilimlerin değerlendirmelerinden önemle istifade etmelidir.

Bu Özetin tamamını,çıkılmış Sorularını,Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/kelama-giris-ady212u?search=%C4%B0LH2007>